

MEDIA VARHAISKASVATUKSESSA

Rautio Terttu

Opinnäytetyö

Sosiaaliala
Sosionomi (AMK)

2024

Sosiaali-
sosionomi

Tekijä	Terttu Rautio	Vuosi	2024
Ohjaajat	Seija Järvi ja Timo Marttala		
Työn nimi	Media varhaiskasvatuksessa		
Sivumäärä	37 + 3		

Opinnäytetyöni kertoo varhaiskasvatuksessa käytettävästä mediasta varhaiskasvattajien kokemana. Tutkimuskysymyksenä työssäni on ”Millaista mediaa varhaiskasvatuksessa käytetään?”

Opinnäytetyöni tavoitteena oli avata median parissa työskentelyä varhaiskasvatuksessa. Työni on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Vastauksia tutkimuskysymykseen keräsin haastattelemalla varhaiskasvatuksessa työskenteleviä ammattilaisia. Haastattelumuotona oli ryhmähaastattelu teeman mukaan. Analysoin haastattelun etsimällä aineistosta vastauksia tutkimuskysymykseen.

Teoriaosassa käsittelem varhaiskasvatusta sekä varhaiskasvatukseen vaikuttavia ohjeita ja määräyksiä. Teoriaosassa avaam myös käytetyimpiä käsitteitä median kanssa työskennellessä.

Opinnäytetyön haastattelussa kerätyssä aineistossa esiintyy monipuolisesti erilaista mediaa. Opinnäytetyössäni tulee esille myös erilaisia käytännön toimintaan liittyviä vinkkejä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on avata arjen työtä varhaiskasvatuksessa.

Avainsanat

varhaiskasvatus, media, mediakasvatus

Social Services
Bachelor of Social Services

Author	Terttu Rautio	Year	2024
Supervisor(s)	Seija Järvi and Timo Marttala		
Title	Media in early childhood education		
Number of pages	37 + 3		

My thesis tells about the media used in early childhood education experienced by early educators. The research question in my work is "What kind of media is used in early childhood education?"

The aim of my thesis was to open up working with media in early childhood education. My work is qualitative research. I collected answers to the research question by interviewing professionals working in early childhood education staff. The interview was a group interview according to the theme. I analyzed the interview by looking for answers to the research question.

In the theoretical part, I deal with early childhood education and guidelines and regulations that influence early childhood education. In the theory section, I also open up the most used concepts when working with the media.

The material collected in the interview of the thesis has a wide variety of media. My thesis also shows various practical tips.

The purpose of this thesis is to open up daily work in early childhood education.

Keywords early childhood education and care, media, media education

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	MEDIA VARHAISKASVATUKSEN TYÖMENETELMÄNÄ.....	7
2.1	Media käsitteenä	7
2.2	Varhaiskasvatus, lait ja sopimukset.....	8
2.3	Mediakasvatus.....	9
2.4	Monilukutaitoa kehittämässä	11
3	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	13
3.1	Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus.....	13
3.2	Aineiston analysointi.....	15
3.3	Raportin viimeistely ja julkaisu.....	17
3.4	Eettisyys	18
4	HAASTATTELUN TULOKSIA.....	21
4.1	Mediamuotoja toiminnassa	22
4.2	Digimediaa varhaiskasvatuksessa.....	26
4.3	Monilukutaito vai mediakasvatus	27
4.4	Palautetta haastattelusta	29
5	JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	30
6	POHDINTA	32
	LÄHTEET.....	34
	LIITTEET	37

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe on ollut minulle selvä opintojeni alusta asti, media ja lapset sekä varhaiskasvatus kiinnostaa. Aika on muuttanut lasten kasvuympäristöä, mediaakin on tullut lisää. On kasvettu pois seinäpuhelimien aikakaudelta, tilalle on tullut internet- ja mobiiliyhteydet. Kuitenkin niin sanottua perinteistä mediaa, kuten painettua teksti- ja kuvamateriaalia käytetään edelleen.

Mielenkiinnolla lähdin tutustumaan ja tutkimaan aineistoja varhaiskasvatuksessa käytettävästä mediasta. Perehtyminen aiheesta olevaan tietoperustaan, aiempiin opinnäytetöihin ja tutkimuksiin oli omiaan lisäämään kiinnostusta varhaiskasvatuksessa käytettävää mediaa kohtaan. Opinnäytetyöni tutkimuskysymykseksi rajautui: Millaista mediaa varhaiskasvatuksessa käytetään? Lähdin tutkimaan millaista mediaa varhaiskasvatuksessa työskentelevät käyttävät työssään. Vastausta etsiessäni uteliaisuuteni aiheetta kohtaan kasvoi entisestään. Alkuperäinen ajatus opinnäytetyön aiheesta on säilynyt koko opinnäytetyön tekemisen ajan. Mitä kaikkea media tai monilukutaito onkaan, on arvoitus, ei löydy tyhjentävää vastausta.

Opinnäytetyön aineiston keräsin haastattelemalla varhaiskasvatuksessa työskenteleviä. Ennen haastattelun toteuttamista, suunnittelin itselleni haastattelun tueksi listan teoritiedon pohjalta. Teoritietona käytin muun muassa varhaiskasvatussuunnitelmaa ja sen perusteita. Muun muassa Saara Salomaan väitöskirja, *Mediakasvatus osana varhaiskasvatuksen opettajien työtä ja koulutusta Tulkin-takehyksenä mediakasvatustietoisuus*, vuodelta 2023 antoi luotettavaa tutkimustietoa viimevuosilta.

Haastattelun toteutin ryhmähaastatteluna, jossa toivoin saavani haastateltavien omakohtaisia kokemuksia esille. Pian haastattelun jälkeen litteroin aineiston tekstimuotoon ja aloitin lähemmän tutustumisen aineistoon. Tarkemmin aineistoa analysoidessani luin ja kuuntelin keräämäni aineistoa useamman kerran. Aineistosta keräsin työntekijöiden varhaiskasvatuksessa käyttämää mediaa sekä esimerkkejä mediamuotojen toteutuksesta. Teorian ja haastattelulla saamani ai-

neiston pohjalta syntyi opinnäytetyön raportti, jossa on eettisesti analysoitu aineistoja sekä omia ajatuksiani. Luotettavuutta opinnäytetyössäni osoittaa muun muassa suorat lainukset haastattelussa kerrotusta aineistosta.

Varhaiskasvatusta ohjaa lait ja sopimukset. Hyviä asioita on tapahtunut, lapsille on kirjattu oikeuksia ja aikuisille sekä yhteiskunnalle velvollisuuksia. Niin monenlaisia mahdollisuuksia media antaa, osallistumiseen, tekemiseen ja viihdekäyttöön. Tällainen laaja median käyttämisen mahdollisuus antaa mahdollisuuden moneen hyvään. Harrastamaan välimatkasta huolimatta, yhteyden läheisiin, musiikkiin, uuden luomiseen jne. Toki on tarve ohjaukselle median ja mediavälineiden käyttämiselle. On opittava rajaamaan mitä vastaanottaa tai viestittää.

2 MEDIA VARHAISKASVATUKSEN TYÖMENETELMÄNÄ

2.1 Media käsitteenä

Media tarkoittaa esimerkiksi tiedotusvälineitä kuten lehtiä, kirjoja, radiota, televisiota tai internetiä. Mediaa käytetään arjessa ilman että sitä analysoidaan. Ihan tavallisen tytön tai pojan arjessa media on läsnä suuren osan hereillä olo ajasta. Ammattikasvattajaa auttaa lasten kanssa työskennellessä lasten median ja lasten kulttuurin tunteminen. Sana media tarkoittaa myös erilaisia mediasisältöjä muun muassa uutisia tai mainoksia. Media on erilaisia digitaalisia sisältöjä, joista esimerkkinä elokuvat sekä digitaaliset pelit. (Mustola & Rissanen 2022, 318; Varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteet 2022, 44).

Erään määritelmän mukaan media sana tulee latinan kielen sanan *medius* monikkomuodosta (Kotimaisten kielten keskus, 2024). Media sanalla on siis monta tarkoitusta, yhtäältä se tarkoittaa perinteistä mediaa kuten tv:tä, radiota, sanomaa ja aikakauslehtiä, itselleni tuttuja jo omasta lapsuudestani. Toisaalta media sana tarkoittaa kännykällä lähetettyä viestiä, tekstejä, puhetta tai valokuvia ja videoita. Medialla tarkoitetaan myös toimittajia ja muita mediasisällön tuottajia. Mediasisältöä tuottaa myös sosiaalisen median päivityksellä, jossa kertoo kuvin tai sanoin omista tekemisistään. (Mustola & Rissanen 2022, 319).

Median vaikutteita voi lasten kanssa arjessa huomata lasten teksteissä, puheissa, liikkumisessa tai lapsen piirroksissa (Salomaa 2016, 140). Uskon, että huolimatta siitä, että olen auttamattomasti jäänyt jälkeen siitä mitä lasten nykyinen mediakulttuuri on, voin hyvinkin nopeasti havainnoida lasten parissa mielenkiinnon kohteen, muun muassa median suhteen. Siis siinä mielessä voisin ajatella jääneeni jälkeen, että omat lapset ovat olleet hetken aikuisia. Lapsenlapset taas ovat arjestani kauempana kasvaneita, varhaiskasvatusiän jo ohittaneita. Muistan kuitenkin, kuinka lapsenvahtina ollessani, keskimmäisen lapsenlapseni kanssa tehtiin kotivideoita. Tyttö tykkäsi jo silloin pukeutua erilaisiin asusteisiin ja mielellään esiintyi kännykällä tai tabletilla kuvattuihin videoihin. Yhdessä näitä kuvattiin, katsottiin ja huolimatta siitä, ettei aina löytynyt yhteistä kieltä, toiminta yhdisti. Katsoessamme videopätkiä kertailimme sanoja ruotsin kielestä suomenkieliseksi ja päinvastoin. Monta hyvää hetkeä nousee mieleen muistoista kieltä

opetellessa. Toisaalta oma tietämättömyys antaa lapsen kanssa mahdollisuuden tasavertaiseen vuorovaikutukseen. Lapsi tulee huomioiduksi, saa osallistua ja yhdessä opetellaan yhdistämällä kasvattajan ja kasvatettavan roolit. Media-hahmoista kuitenkin Muumit ovat yhä edelleen lasten suosikkeja. (Mustola & Rissanen 2022, 322.)

2.2 Varhaiskasvatus, lait ja sopimukset

Varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatuslaki, joka määrittää varhaiskasvatuksen näin: ”Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka” (Varhaiskasvatuslaki 2018/540 § 1:2). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on mainittu varhaiskasvatuksen olevan lapsen oikeus hoitoon, kasvatukseen ja oppimiseen (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 12, 25). Lisää tietoa varhaiskasvatusta ohjaavista ja velvoittavista tekijöistä löytyy varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteista (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 17–19).

Suomi on vuonna 1991 liittynyt YK:n lasten oikeuksien sopimukseen. YK:n lasten oikeuksien sopimus on maailman laajin sopimus. Sopimukseen sitoutuneet maat ovat velvoitettuja muuttamaan lait sekä toiminnan sopimuksen mukaiseksi. Mukana lasten oikeuksien sopimuksessa on Unicefin suomenkielisten nettisivujen mukaan maita 169 kappaletta. Lasten oikeuksien sopimuksen mukaan oikeudet kuuluvat kaikille lapsille. Lasten oikeuksien sopimuksen mukaan lasta ei saa syrjiä, lasta tulee kunnioittaa, lapsen etu tulee huomioida, lapsella on oikeus kehittymiseen ja elämään. (Turja & Vuorisalo 2022, 37–38; Unicef 2024.)

Varhaiskasvatus antaa lapselle hyvät oppimisen edellytykset tulevaisuuteen, esimerkiksi koulumaailmaan, elinikäiseen oppimiseen. Lapsi hyötyy varhaiskasvatuksesta, johon hänellä on subjektiivinen oikeus. Kunnalla tai kuntayhtymällä on velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta. Kunta tai kuntayhtymä voi toteuttaa varhaiskasvatuksen myös ostopalveluna. Varhaiskasvatus voi olla kunnallista, yksityistä tai järjestön järjestämää toimintaa. Varhaiskasvatus voi tapahtua päiväkodilla, perhepäivähoidossa ja avoimena leikki- tai kerhotoimintana. Esiopetuksessa olevilla lapsilla on oikeus varhaiskasvatukseen lain määräämällä tavalla.

Lapsen varhaiskasvatukseen osallistumisesta päättävät lapsen huoltajat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 16.)

Varhaiskasvatusta ohjaa valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka pohjalta kunnat laativat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmansa. Varhaiskasvatussuunnitelma voi olla usean kunnan yhteinen. Esimerkki tällaisesta seudullisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta on kahdeksan kunnan yhdessä laatima. Yhteisen varhaiskasvatussuunnitelman ovat yhdessä laatineet seuraavat kahdeksan kuntaa: Ylitornio, Pello, Tervola, Simo, Tornio, Keminmaa, Kemi ja Kolari. (Seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

Varhaiskasvatuksessa kaikille lapsille laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsen omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa huomioidaan lapsen etu, lapsen tarpeet. Lapsen omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan pedagogiset tavoitteet, joita arvioidaan. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään vähintään kerran vuodessa tai tarpeen sitä vaatiessa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laadittaessa huomioidaan lapsen mielipide. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tehdään yhdessä vanhemman/ huoltajan ja muiden yhteistyötahojen kanssa. (Seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 6.)

Varhaiskasvatus kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen. Varhaiskasvatusta ohjaa sopimukset ja lait. Opetushallituksen nettisivuilta löytyy monenlaista tietoa ja ohjausta varhaiskasvatuksesta. Siellä on sanallistettu varhaiskasvatuksen tehtäväksi muun muassa ehkäistä syrjäytymistä, edistää lasten yhdenvertaisuutta sekä tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen kehitystä, oppimista ja kasvua. (Opetushallitus 2024b.)

2.3 Mediakasvatus

Yksinkertaistettuna mediakasvatuksella pyritään edistämään medialukutaitoja. Mediakasvatukselle ei ole olemassa omaa tieteenalaa. Tämä vaikuttaa mediakasvatuksen monitulkintaisuuteen, yhtä oikeaa tulkintaa sanalle mediakasvatus ei vain ole. Se ettei mediakasvatusta ole yksiselitteisesti pystytty sanallistamaan, vaikuttanee mediakasvatuksen kokemukseen ammattityön tekemisessä. Mediakasvatus tutkimuksissa suomessa on ajateltu myös medially opettelu sisältyvän

mediakasvatukseen. Mediaskasvatus sanan käsitys muuttuu mediakulttuurin mukana. (Salomaa 2023, 37–38.) Mediaskasvatuksen tarkoituksena on ohjata mediankäyttäjää eri medioiden käyttämisessä. Mediaskasvatus suojaa käyttäjää median haitalliselta vaikutukselta. Mediaskasvatuksen tarkoituksena on kuitenkin ohjata myös positiiviseen kokemukseen median parissa. Aikuisten tehtävänä on lapsen mediaskasvatus, joka sisältää myös vastuun lapsen digitaalisen median käyttämisessä ja opettelemisessa. Mediaskasvatuksella ohjataan ja tuetaan lapsen tason mukaisesti mediataitoja. Lapsen oppimisen ja ajattelun tukeminen on yksi varhaiskasvatuksen tehtävistä. Oppiminen, ajattelu kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristön ja muiden ihmisten kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 26.)

Mediaskasvatus varhaiskasvatuksessa tukee aktiiviseen toimintaan sekä itseilmaisuuksiin. Lasten kanssa tutustutaan eri medianmuotoihin ja luodaan mediasisältöä turvallisessa ympäristössä. On hyvä muistaa lapsen opettelevan myös aikuisten mielestä perinteisen median käytön uutena asiana. Lehdistä ja internetistä haettavat asiat, esimerkiksi tietyn kuvan etsiminen eri sivustoilta, on lapselle uuden oppimista. Molemmat menetelmät ovat lapselle yhtä uusia asioita, oppiminen tapahtuu lapsen arjessa. Lasten kanssa mietitään myös median todellisuutta ja luotettavuutta, harjoitetaan media kriittisyyttä. Mediasisältöjä on hyvä käsitellä lasten kanssa esimerkiksi leikin avulla. (Mertala & Salomaa 2016, 166; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 50.)

Varhaiskasvatuksen ammattilaisten ja lapsen huoltajien toimiminen yhdessä, tasa-arvoisesti, lapsen kehitystä tukien on jossain määrin ollut asenteellista. Mediaskasvatuksen osalta varhaiskasvatus on toiminut kasvatuksellisesti, valistavasti myös huoltajiin eli lapsen kotiin päin. Yleisesti puhe kodin mediaskasvatuksesta ja perheen mediankäytöstä on ollut negatiivispainotteista, ammatillista kasvatusta parempaan korostavaa. Lasten kodin ja varhaiskasvatuksen tulisi toimia rakentavassa yhteistyössä myös mediaskasvatuksen osalta. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten onkin hyvä pyrkiä uudistamaan rutinoituneita käytänteitä uudistamalla työtä. Päiväkodissa yhteistä suunnittelu-aikaa tulee käyttää enemmän hyödyksi kasvatukselliseen keskusteluun, arjen toiminnasta käytävän keskustelun sijaan. (Mertala & Salomaa 2016, 162–164.) Varhaiskasvattajan näkökulmasta

mediakasvatusta työssä tukee koulutus, työnantajan ja työyhteisön tuki sekä kehittämiseen annettu aika. Itsestä, eli sisäisiä tarpeita ovat minäkuva, asenteet ja tieto. (Salomaa 2023, 81.)

2.4 Monilukutaitoa kehittämässä

Varhaiskasvatuksessa kasvatusta ohjaa varhaiskasvatussuunnitelma, johon on kirjattu myös monilukutaito (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 28). Monilukutaito varhaiskasvatuksessa kuuluu laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen. Monilukutaidolla tarkoitetaan tiedon hankkimisen taitoa, sekä hankitun tiedon soveltamista eri ympäristöihin ja tilanteisiin. Käytännössä nimetään asioita tai käsitteitä. Pienelle lapselle, joka vasta opettelee puhumaan, esimerkiksi pallon tai nukken sanoittaminen on monilukutaidon harjoittamisen yksi keino. Myöhemmin pallo löytyy kirjan kuvasta, valokuvista tai leikkivälineenä. Isomman lapsen kanssa voidaan yhdessä pohtia sanan tai käsitteen merkitystä. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteena on jatkuva oppiminen, elinikäinen kehittyminen. Taitoja ja tietoa uteliaasti yhdistämään, omien taitojen ja tiedon rohkeaan kehittämiseen, tuetaan varhaiskasvatuksessa. (Ahonen 2017, 56–57).

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tuottamista ja tulkitsemista. Monilukutaitoa tarvitaan vuorovaikutussuhteissa, kodista aina yhteiskunnalliseen osallistumiseen asti. Lasten tasa-arvon ja koulutuksen edistämistä tuetaan monilukutaidon kehittämisellä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 28.) Lasten kanssa työskennellessä käytetään rikasta vaihtelevaa kieltä, tutustutaan eri kirjallisuuden lajeihin, kuten runoihin ja loruihin. Lasten tuottamia viestejä ja tuotoksia tallennetaan ja dokumentoidaan. Puheen rinnalla monilukutaitoa kehittävässä ympäristössä käytetään menetelminä havainnoimista sekä media työkaluja ja menetelmiä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 46.)

Lapsi oppii leikkimällä, leikin merkitys pienen lapsen oppimiselle on välttämätön. Leikkiminen antaa lapselle ilon tunnetta ja toimii lapsen motivaattorina. Lapsen oppimisen kannalta on tärkeää lapsen hyvinvointi ja turvallisuuden tunne. Vuorovaikutteisessa, myönteisessä ilmapiirissä on uuden oppiminen ja osallistuminen luonnollista lapsen kehitykselle. Leikkiminen antaa lapselle ilon tunnetta ja toimii lapsen motivaattorina. Lapsen oppimisen kannalta on tärkeää lapsen hyvinvointi

ja turvallisuuden tunne. Ammattikasvattajan tehtävänä onkin tukea ja ohjata lasta oppimaan uutta. (Varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteet 2022, 24.)

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

3.1 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena on hankkia tietoa varhaiskasvatuksen mediakasvatuksesta käytännön työssä. Opinnäytetyön aineiston keräsin haastattelemalla varhaiskasvatuksen työntekijöitä ryhmähaastattelussa. Ryhmähaastatteluun osallistui kolme lapsiryhmässä työskentelevää työntekijää. Haastateltavista toivoin vähintään kahden olevan sosionomi tai varhaiskasvatuksenopettaja. Päiväkodilla, jossa haastattelu toteutettiin ei kuitenkaan ollut sosionomikoulutuksen saanutta sosionomia sosionomin tehtävässä. Ryhmähaastattelussa on mahdollisuus keskustelemaan aineiston keruuseen. Haastattelu avaa lomakehaastattelua paremmin haastattelun aihetta. Haastateltavien toivoin kertovan omasta subjektiivisesta kokemuksesta työssään varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyöni yhtenä tavoitteena on oppia ymmärtämään varhaiskasvatuksessa työskentelevien työskentelytapoja. Työni tarkastelee myös työmenetelmiä, joita varhaiskasvatuksen kasvattajat työssään käyttävät. (Eskola & Vastamäki 2015, 27–30.)

Opinnäytetyöni tutkimuskysymys on: ”Millaista mediakasvatusta varhaiskasvatuksessa käytetään?”

Opinnäytetyöni on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Mitä se on? Laadullisella tutkimuksella kerätään tietoa, jota sanallistetaan. Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus vastaa muun muassa kysymykseen, millaista, miten? Verrattaessa määrälliseen eli kvantitatiiviseen tutkimukseen, jossa taas mitataan numeraalisessa muodossa, laadullinen tutkimus on kokemuksen kautta tulevaa tietoa. Tietoa eli haastattelun aineiston, opinnäytetyöhöni, tuottivat varhaiskasvatuksen ammattilaiset vuorovaikutuksessa haastattelijan kanssa. (Vuori 2024.)

Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on oppia aineiston sisällöstä. Omasta itsestäni katsottuna oppimista tapahtuu koko aineiston kanssa työskentelyn ajan. Erityisesti silloin kun työstin keräämäni aineistoa, jotta voin kirjoittaa aineiston raportiksi, tapahtui oppimista. Oli myös syytä varautua muuttamaan suunnittelemani toteutusta tarvittaessa tutkimuksen aikana, olla avoin mahdollisuuksille. Teoriatieto keskustelelee kerätyn aineiston kanssa muttei estä kerätyn aineiston mukanaan tuomia uusia mahdollisuuksia. (Kiviniemi 2015, 74.)

Ryhmähaastattelu toteutettiin päiväkodilla, haastateltaville tutussa ympäristössä. Ryhmähaastattelu verrattuna lomakekyselyyn oletettavasti antaa paremmin tietoa median käytöstä varhaiskasvatuksessa. Ryhmässä haastatellessa oli tavoitteenani saada aikaan keskustelua, aiheeseen liittyen. Haastatteluun valmistauduin laatimalla haastatteluteemoja, joihin voin tarvittaessa tukeutua. Ryhmähaastattelun äänitin. Äänittäminen tapahtui tablettitietokoneella koska sen äänentoisto on puhelintani parempi. (Eskola & Vastamäki 2015, 30–31.)

Haastattelun aloitukseen keskustelun käynnistäjäksi olin suunnitellut pienen tehtävän. Tehtävään tarvitsimme paperia ja kynän, haastatteluun osallistujat vastasivat kysymykseen ”Mitä media on?”. Tehtävässä osallistujat kirjaavat paperille ajatuksiaan, lukevat vuorollaan kirjoittamansa ja lopulta vastauksista keskustellaan yhdessä. (Media varhaiskasvatuksessa Tukea tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen 2017, 6.)

Haastattelu eteni avoimena teeman mukaisena keskusteluna. Tarvittaessa hyödynsin haastatteluun suunnittelemani tukipaperia palauttamaan keskustelun takaisin aiheeseen tai mahdollisesti ohjaamaan keskustelun uudelleen käynnistymään. Tukipaperista oli helppo havaita mitkä kohdat keskustelussa oli käyty ja mistä asiasta keskustellaan seuraavaksi. Luotin kuitenkin aiheesta löytyvän keskustelua haastateltavien kokemuksesta ja tuntemuksesta omaan työhön median parissa varhaiskasvatuksessa. (Eskola & Vastamäki 2015, 25–30.)

Kohtasimme sovitusti varhaiskasvatuksen tiloissa, jossa haastattelu oli sovittu toteutettavaksi. Ryhmähaastatteluun osallistui kolme varhaiskasvatuksen työntekijää, kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Suostumuskaavakkeiden täyttämisen jälkeen, annoin pienen suunnittelemani tehtävän, jossa osallistujat kirjaavat ylös omia ajatuksia siitä mitä media on. Kerroin, etten kerää papereita, vaan keskustellaan näistä yhdessä. Aikarajaa en tehtävälle laittanut. Tämä tehtävä tehtiin keskustelun aloittamisen helpottamiseksi. Noin neljän minuutin jälkeen huomasin, että alkaa olemaan valmista ja siirryimme nauhoitettavaan keskusteluun.

Tarkoituksenani oli rohkaista haastateltavia kertomaan ajatuksiaan, kun kerroin ettei raportissa ketään mainittaisi nimeltä tai muutenkaan kerrota kenenkään sa-

nomana. Mainitsin myös nauhoituksesta ja ääneenkin ilmaisen toiveeni nauhoituksen toimivuudesta, että tekniikka toimisi. Itse haastattelu tapahtumana oli mielenkiintoinen, koska alkulämmittelyn jälkeen keskusteltavaa riitti. Aiheen kiinnostavuuden huomasi siitäkkin, ettei syntynyt pitkiä hiljaisia hetkiä ja kaikki osallistuivat keskusteluun. Keskustelu sujui luontevasti ja toi esille monia tapoja työskennellä varhaiskasvatuksessa median parissa. Haastattelutapahtuman positiivinen, hyväntuulinen ilmapiiri oli luotettava ja aiheeseen keskittyvä. Siinä tuli sellainen tunne, että ollaan keskustelemassa tärkeästä asiasta. Osallistujat ovat hyvin omistautuneita omaan työhönsä ja olivat valmiita avaamaan työskentelyään antamalla käytännön esimerkkejä työstään.

Haastatteluun omaan käyttöön suunnittelemani niin sanottu muistilista osoitti tarpeellisuutensa, koska se antoi mahdollisuuden keskustelun ohjailmiseen. Pysyin keskittymään haastattelua tehdessä haastateltavien kuuntelemiseen sekä lisäkysymysten esittämiseen. Aikaa haastattelun tekemiseen oli rajoitetusti, koska haastattelu tapahtui haastateltavien työaikana. Alkuperäinen suunnitelma puoli toista tuntia haastattelulle oli riittävä ajallisesti, mutta jouduin hieman kiirehtimään, koska yhden haastateltavan työaika oli päättymässä suunniteltua aiemmin. Kuitenkin kaikki haastateltavat olivat mukana koko haastattelun ajan.

3.2 Aineiston analysointi

Aineiston analysoinnin aloitin litteroimalla eli muuttamalla äänittämäni haastattelun tekstimuotoon. Haastattelun aineiston purkamiseen eli litterointiin on useampia eri ohjelmia. Tarkoituksena on, että litteroin haastattelun Word ohjelman litterointi ominaisuudella. Litterointiohjelma pystyy erottamaan puhujat toisistaan äänen perusteella. Litterointi antaa haastateltaville nimet puhuja1, puhuja2 ja niin edelleen, joilla erottaa haastateltavat toisistaan litteroitaessa haastattelua sekä myöhemmin aineistoa analysoidessa. Äänitalenne tallentuu litteroidun tekstin mukaan, jolloin pystyn palaamaan tekstistä kuuntelemaan nauhoitusta. (Kallio 2021; Microsoft 2024.) Kuitenkaan äänitiedoston muuttaminen vaadittuun muotoon ei onnistunut. Alkuperäisenä tarkoitukseni oli äänittää haastattelu matkapuhelimella tai kannettavalla tietokoneella, tabletti oli mukana varmuuden vuoksi.

Kuitenkin tallensin haastattelun tabletilla koska sen äänentoisto on parempi kuin puhelimella tai kannettavalla tietokoneella. Äänitallenteen siirtämistä tabletilla Wordin litterointi ohjelmaan en ole kokeiltu aiemmin, kuten puhelimen ja kannettavan tietokoneen äänitallenteiden soveltuvuuden olin testannut. En onnistunut äänitallenteen muokkaamisessa sallittuun muotoon, joten hyödynsin Wordin saneluohjelmaa. Saneluohjelma muuttaa kuulemansa puheen tekstimuotoon. Word-ohjelman sanelun tekstin korjasin äänitiedoston mukaiseen puhuttuun muotoon.

Haastattelusta saamaani tietoa ryhmittelin teemoittain, tehden sisältöanalyysiä haastattelemalla saadusta aineistosta. Käytännössä tämä tarkoittaa haastattelun lukemista ja kuuntelemista uudelleen ja uudelleen. Aineistosta tein muistiinpanoja, joita liitän litteroidun tekstin yhteyteen muistilappuina. Arvioin keräämäni tutkimusaineiston riittävyttä, saanko aineiston vastaamaan tutkimuskysymykseen. Haastattelemalla kerätty aineisto keskustelee aiemmin julkaistun teorian kanssa. (Rantala 2015, 110–112.)

Tutkimusaineistoa analysoin tutkimuskysymykseni pohjalta: ”Millaista mediakasvatusta varhaiskasvatuksessa käytetään?” Vastausta etsin haastattelulla keräämästäni aineistosta, ammattikasvattajien kokemuksesta. Media pedagogisena työvälineenä, millaisia asioita on huomioon otettava varhaiskasvatuksessa mediaa valittaessa ja käytettäessä. Mietityttää mitkä ovat valintaan vaikuttavia asioita, laki, ohjeistukset, varhaiskasvatuksen perusteet ehkäpä lapsen kiinnostus. Onko mahdollista huomioida ja ylipäätään huomata velvoitteet työskennellessä varhaiskasvatuksessa. Entä tukeeko työyhteisö mediakasvatuksen kanssa, onko työyhteisössä kehykset mediakasvatuksen toteutukselle. Yhtenä tärkeänä asiana on tietenkin työnantajan suoma mahdollisuus koulutukseen ja työntekijän oma mielenkiinto mediakasvatukseen. Tällaisia asioita ajattelen haastattelussa käytävässä keskustelussa ainakin käsiteltävän. Kerätyn aineiston kautta arjen tilanteiden kanssa varhaiskasvatuksen ammattilaisten kokemuksen kautta on tavoitteena ymmärtää ja sisäistää tietoperustaa. (Vuori 2021.)

Haastattelemalla saamassani aineistossa esiintyy perinteinen ja digitaalinen media. Varsinkin alkutehtävän vastauksissa vastaukset keskittyvät digitaaliseen me-

diaan varhaiskasvatuksessa. Huomioitavaa on haastattelun ajankohta, jossa tehtävä tehtiin. Jos saman kysymyksen olisi esittänyt haastateltaville haastattelun päätyttyä tai muuten myöhempänä ajankohtana, olisi tulos voinut olla hyvinkin erilainen. Jatkotutkimusta tässä opinnäytetyössä ei kuitenkaan tehdä. Luokittelen alkutehtävässä esille tulleen median kahteen yläluokkaan perinteiseen mediaan ja digimediaan, alaluokkina ovat mediamuodot. Näin analysoimalla eli koodaamalla voi tuotosta esittää myös määrällisessä eli numeraalisessa muodossa. (Juhila 2021).

Analysoidessani aineistoa haastattelusta kokonaisuudessaan, etsin vastausta siihen millaista mediaa haastattelu nostaa esille käytetyimpinä mediamuotoina. Analyysin tulosta sanallistan opinnäytetyöni neljännessä luvussa. Koska tutkimuskysymys on ”*millaista mediaa varhaiskasvatuksessa käytetään*”, avaan myös muita käytettäviä mediamuotoja luvussa neljä. Analysoinnin tuloksia aiheista: työssä huomioitavia asioita, käsitteitä monilukutaito sekä mediakasvatus, sekä työyhteisön ja työnantajan tuki käsitellen luvun neljä lopussa. Analysoinnin tarkoituksena tässä opinnäytetyössä on löytää vastauksia haastatteleamalla hankitusta aineistosta. (Vuori 2021).

3.3 Raportin viimeistely ja julkaisu

Opinnäytetyö rinnastetaan viranomaisasiakirjaan, julkisuuslain perusteella. Julkisuuslaki velvoittaa oppilaitoksia antamaan julkiset opinnäytetyöt kaikkien nähtäville. Opinnäytetyöt eivät sisällä salassa pidettäviä tietoja. Opinnäytetyössä voi olla liitteenä tiedostoja, jotka eivät ole julkisia. Liitteenä olevia tietoja on kuitenkin käsiteltävä opinnäytetyössä. Opinnäytetyötä arvioitaessa huomioidaan julkinen tuotos. Theseus on alusta, jossa on opinnäytetöiden verkkojulkaisut, siellä on avoin sekä käyttörajattu kokoelma opinnäytetöitä. On opiskelijan vastuulla julkaista Theseukseen, julkaisun voi tehdä PDF-muodossa. Opiskelija voi valita onko koko julkaisu kaikkien luettavissa. (Lapin AMK 2024d.) Ennen kuin opiskelija saa valmistumistodistuksen on hyväksytty opinnäytetyö arkistoitava. Opinnäytetyö tallennetaan PDF- muodossa. (Lapin AMK 2024b.)

3.4 Eettisyys

Opinnäytetyötä tehdessäni huomioin eettisyyden tutkimuksen eri vaiheessa. Tutkimuksen eettiset periaatteet ja lainsäädäntö ohjaavat opinnäytetyöni tekemisessä. Lapin AMK on sitoutunut noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita, joita ovat Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023 sekä Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa 2019. (Lapin AMK 2024c; TENK 2023; TENK 2019.)

Tieteellisen hyvän käytännön peruseriaatteita, eurooppalaisen ohjeen mukaan ovat rehellisyys, luotettavuus sekä arvostus ja vastuu. Rehellisyydellä tarkoitetaan toimintaa, joka on avointa, puolueetonta, oikeudenmukaista eikä salaa yksityiskohtia. Avoimuutta ja rehellisyyttä opinnäytetyössäni ovat muun muassa haastattelusta käytetyt suorat sitaatit, joita olen lisännyt opinnäytetyöhöni. Luotettavuutta mitataan myös voimavarojen käytöllä, suunnitelman, menetelmien ja analyysin laadulla. Arvostusta tulee osoittaa ympäristöä, kollegoita, tieteellisen toiminnan osapuolia sekä kulttuuriperintöä kohtaan. Arvostusta työssäni osoitan esimerkiksi eettisellä tiedon käyttämisellä. Eettistä tiedon käyttämistä on muun muassa lähteiden ja lähdeviitteiden merkitseminen oikein. Tiedon plagioinnilla tarkoitetaan toisen tuottamaa tekstiä, jota ei ole oikeaoppisesti lähdeviitteillä merkitty. Plagioitua tekstiä tutkija esittää omanaan. Mikäli epäillään vilpillistä toimintaa, epäilystä tehdään kirjallinen ilmoitus. Vastuu kannetaan koko tieteellisen toiminnan elinkaaresta, ideasta, hallinnoinnista, koulutuksesta, ohjauksesta, toteutuksesta, julkaisemisesta ja vaikutuksista. Menettelytapoja, joilla pidetään huoli hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta. Tarvittaessa toteutumattomana johdattaa loukkausepäilyyn ja Hyvän tieteellisen käytännön HTK- prosessiin. (Lapin AMK 2024c; TENK 2023, 12–13.)

Tutkimusta tehdessä, tulee huomioida esteellisyys. Esteellisellä tarkoitetaan tutkijan suhdetta tutkittavaan, läheistä suhdetta, joka vaikuttaa tutkimuksen tekemiseen. Tutkimuksen alussa tulee arvioida eettisen ennakkoluvan tarve ja tarvittaessa hankkia sellainen. Eettinen ennakoarviointi haetaan eettiseltä toimikunnalta. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö ei täytä tieteellisen tutkimuksen kriteerejä. Opinnäytetyöni ei myöskään tarvitse eettistä ennakkolupaa, koska en tutki

ihmistä. (Selesniemi, Kettunen & Näreaho 2021.) Myös tutkimusluvan hankkiminen tutkittavalta on eettistä toimintaa, tutkimuslupa hankitaan ennen tutkimuksen aloittamista. Tarvittaessa käytetään luvan hankkimiseen tutkittavan organisaation omaa tutkimuslupahakemusta. Tutkimuslupahakemus varhaiskasvatuksen johdolta antaa organisaatiolle tietoa opinnäytetyöstäni. Tutkimuslupahakemuksella pyysin suostumuksen haastattelun tekemiseen. Tutkimuslupahakemukseen liitin mukaan opinnäytetyönsuunnitelman sekä tietosuojalomakkeen informaation antamiseen opinnäytetyöstäni. (Lapin AMK 2024c.)

Henkilötietoja ovat suorat tunnisteet, kuten nimi tai henkilötunnus. Välillisellä henkilötiedolla henkilö on tunnistettavissa epäsuorasti. Epäsuoria henkilötietoja ovat muut tunnistettavat tekijät, kuten ääni. Henkilötietoja käsitellessä laaditaan tietosuojaseloste sekä hankitaan suostumus tutkittavalta. Myös haastateltavilta tarvitaan suostumus haastatteluun osallistumiseen ja haastattelun nauhoittamiseen. Haastattelua nauhoittaessa, tallennettuaäni on yksi tunnistettavissa oleva tekijä. (Lapin AMK 2024c; Tietosuojavaltuutetun toimisto 2024b.)

Henkilötietoja kerätessäni noudatin tietosuojalainsäädäntöä. Henkilötieto on sellainen tieto, josta henkilö on tunnistettavissa. Työssäni aineistoa keräsin haastatteleamalla, jolloin ääni on tunnistettava tekijä. Haastateltavat työskentelevät varhaiskasvatuksessa, jolloin haastateltavan tunnistettavuus lisääntyy. Näihin tekijöihin, ääni ja työpaikka sekä kunta, kun lisätään vielä ammatti varhaiskasvatuksen sosionomi tai varhaiskasvatuksen opettaja tai varhaiskasvatuksen hoitaja, lisääntyvät tunnistamiseen vaikuttavat tekijät. Aineistoa raportoidessani häivytin tunnistettavat piirteet. Kuntaa, jonka varhaiskasvatuksessa haastattelu tehtiin kuvaan tarvittaessa keskisuurena pohjoisena kuntana. Samalla tavalla kunnan varhaiskasvatusta kuvaan keskikokoisen kunnan varhaiskasvatuksena. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2024a; TENK 2019, 13.)

Opinnäytetyötä tehdessä kunnioitan haastateltavien ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Ryhmähaastatteluun osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen, joten annoin osallistujille tietoa myös mahdollisuudesta kieltäytyä tai keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. Tutkimukseen osallistumisen haastateltava voi keskeyttää missä tahansa tutkimuksen vaiheessa. Haastateltavilla on oikeus myös

kieltää antamansa aineiston käyttäminen opinnäytetyön materiaalina. Ryhmähaastatteluun osallistuvat saivat luettavakseen haastattelusta tiedotteen ennen haastattelua (Liite 1) ja haastattelun alkaessa he allekirjoittivat suostumuslomakkeen (Liite 2). Suostumuslomakkeet säilytän koko opinnäytetyön tekemisen ajan. Opinnäytetyöni valmistuttua hävitän suostumuslomakkeet tietoturvalisesti. Haastattelun nauhoite on ainoastaan haastattelijan eli minun, joka toimin myös rekisterinpitäjänä, saatavilla Windowsin salasanan takana. Nauhoitteen muutin äänitiedostosta tekstitiedostoksi Word ohjelmaa apuna käyttämällä. Nauhoitetun haastattelun tekstitiedoston tallensin pilvipalveluun, OneDriveen. (Microsoft 2024.) Pilvitallenteeseen pääsen kaksi vaiheisella tunnistautumisella. Nauhoitteen ja siitä tekemäni litteroidun aineiston tuhoan tietoturvalisesti opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. (TENK 2019, 8–9.)

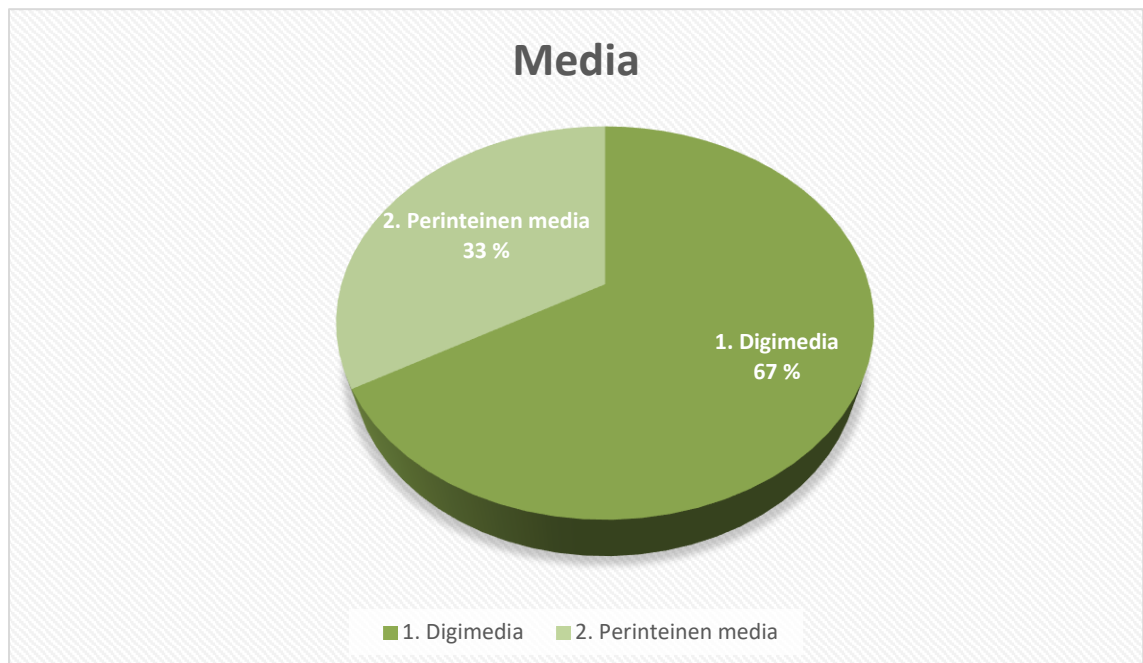
Opetusministeriön antaman ohjeen (2/500/2004) mukaan ammattikorkeakoulujen tulee huolehtia siitä, että opinnäytetöihin ei sisällytetä salassa pidettävää aineistoa, ja että opinnäytetyöt ovat julkisia heti hyväksymisen jälkeen (Lapin AMK 2024c). Opiskelijana saan valita opinnäytetyöni julkisuuden, avoimen julkaisun kaikki pääsevät lukemaan. Lapin ammattikorkeakoulun kirjaston tietokantaan julkaistun opinnäytetyön voi kokonaisuudessaan lukea vain kirjautumalla kirjastoon. Viimeistellyn, valmiin opinnäytetyöni Theseus julkaisee verkossa PDF- muodossa. (Lapin AMK 2024c.)

Teen opinnäytetyötäni huomioimalla hyvän tieteellisen käytännön periaatteet. HTK-ohjeen mukaan huolehdin tarvittavista sopimuksista opinnäytetyötäni tehdessä. Huomioin HTK- ohjeet läpi työni, ideasta valmiiseen tuotokseen, vaikutuksiin. (TENK 2024,15.)

4 HAASTATTELUN TULOKSIA

Haastattelun alussa haastateltavat kirjasivat paperille itselleen ylös, mitä media on? Haastateltavat lukivat vuorollaan itselleen kirjoittamat ajatukset ”Mitä media on?” käsitteestä kirjaamansa asiat. Näin saatiin keskustelu alkuun joustavasti. Yhteenvedossa alkutehtävässä esille nousivat laulut, musiikki, lehden kuvat, mainokset, erilaiset opetusohjelmat- ja sovellukset, opetusvälineet, puhelin, jättitablat, netti eri muodoissa, tiedotusväline ja yhteistyö vanhempien kanssa.

Haastatteluun osallistuneet vastasivat kysymykseen alle neljän minuutin ajassa (Kuvio1). Vastauksissa oli nimettynä erilaisia sivustoja, sovelluksia sekä ohjelmia. Nämä on huomioitu kokonaisuutena kuten sivustot tai sovellukset, yksittäistä opetussivustoa ei ole huomioitu omana yksikkönä, vaan alaluokka on analysoitaessa yhdistetty opetussivustot yläluokkaan. Vastauksissa esille tullut laulu on huomioitu molemmissa, perinteisessä sekä digitaalisessa muodossa. Haastateltavien vastauksissa oli paljon yhtäläisyyttä, mikä on ymmärrettävää, kun työyhteisön sisäisistä asioista käydään pohdintaa.

Kuvio 1. Haastattelun alussa annetun tehtävän vastauksista käytettävästä mediasta analysoitu perinteisen ja digitaalisen median suhde.

4.1 Mediamuotoja toiminnassa

Analysoitaessa aineistoa, esille nousivat kirjaston käyttäminen, kuvat ja kodin kanssa viestintä käytetyimpinä mediamuotoina varhaiskasvatuksen työkentällä. Lisäksi on erilaista digitaalista materiaalia, jota hyödynnetään työskennellessä lasten parissa. Varhaiskasvatuksessa hyödynnettävää materiaalia on viime vuosina tullut lisää. Digimediasta löytyy myös valmiita varhaiskasvatuksessa hyödynnettäviä materiaalia esimerkiksi toiminnan toteuttamiseen. Lasten kanssa käydään myös katsomassa mahdollisesti tarjolla olevia näyttelyitä, teatteriesityksiä, konsertteja tai elokuvia tarjonnan mukaan. Esitykset järjestetään auditoriossa, lähellä päiväkotia. Yleensä tällaiset kulttuurimuodot järjestää kunta, jonka toimintaa varhaiskasvatus on.

Pikku kakkosella on tosi paljon mahtavia niinku valmiita tuokioita. Ja musiikkituokioita ollaan käytetty.

Materiaalia minusta on aika paljon ja se on niinku lisääntynyt tässä viime vuosien aikana. Niinku todella paljon, että just pikku kakkonenkin niin siellä on ihan super paljon materiaalia. Mitä voi käyttää.

Päiväkodin lasten kanssa käydään kirjastossa, josta lapset saavat myös itse valita lainattavaksi kirjoja. Lainattuja kirjoja säilytetään päiväkodilla ja ne ovat koko lapsiryhmän käytettävissä.

Lapset ehkä lainaa enemmän niitä ko ne tunnistaa sieltä jonkun ryhmä haun tai Pipsa possun.

Varhaiskasvattajat valitsevat aineistoa kirjastosta esimerkiksi ajankohdan ja teeman mukaan. Tunnetaito ja kaveritaito kirjat nousivat haastattelussa esille. Ajankohtakin vaikuttaa siihen millaista aineistoa lainataan. Joulun aikaan lainataan ajankohtaan liittyen jouluaiheisia kirjoja.

Kaveritaito, tunnetaito ja tämmöistä aika paljon semmoisia. Sitten tietenkin jotakin, että jouluna saattaa olla enemmän joulukirjoja.

Lapsille luetaan paljon, kuten lepohetkillä lepotilassa, viikoittaisella satutuokiolla, sekä mahdollisuuksien mukaan lapsen tullessa kirjan kanssa varhaiskasvattajan luo. Varsinkin pienet lapset mielellään kuulevat samaakin kirjaa toistuvasti. Kirjo-

jen katseleminen on myös lasten omatoimista toimintaa. Kirjoja luetaan tai katsellaan yksi kerrallaan ja palautetaan kirja hyllyyn, kun sitä ei enää tutkita tai lueta. Myös pitkittyneessä odotustilanteessa lapsia kehoitetaan ottamaan kirja katseltavaksi.

Kirjojahan me luetaan niinku tosi paljon ja katsotaan.

... ja lapsilla on monesti, että jos on joku semmoinen hetki, että pitää vähän aikaa odottaa. Niin on sanottu, että ottakaa kirja ja istukaa lukemaan ...

Kirjastossa lasten kanssa käydään myös satutunneilla, jossa kirjaston työntekijä lukee lapsiryhmälle. Kirjastolla on aluillaan hanke varhaiskasvatuksen kanssa tehtävästä yhteistyöstä, mutta haastattelu hetkellä haastateltavilla ei ollut hankkeesta vielä tarkempaa tietoa kerrottavaksi. Yhteistyön kirjaston kanssa haastateltavat kokevat olevan toimivaa, kirjaston henkilökunta lähtee mielellään mukaan varhaiskasvatuksen suunnasta tuleviin ehdotuksiin. Kirjaston ja varhaiskasvatuksen tavoitteena on lisätä lasten kodin ja kirjaston välistä toimintaa.

Tämmönen hanke että yhteistyö varhaiskasvatuksen kanssa, että odotellaan mitä sieltä tulee.

Koska kirjasto minusta toteuttaa paljon niinku jos me esitetään joku toive niin ne on kyllä toteuttamassa tätä.

Varhaiskasvatuksessa käytetään paljon erilaista kuvamateriaalia. Toiminnasta lasten kanssa otetaan kuvia ja mahdollisesti videoita. Kuvissa ja videoissa on kuitenkin oltava huolellinen, ettei kuvattua materiaalia luvatta julkaista tai säilytetä. Vanhemmalle välitettävässä videossa tai kuvassa, kuvatussa materiaalissa saa tunnistettavissa olla vain oma lapsi.

Videot on vähän hankalia siinä mielessä että ko siinä pitää olla niin tarkkana ettei näy kethään muuta siellä takana.

Kuvia lapsesta käytetään myös lapsen omassa, perinteisessä kasvunkansiossa. Kasvunkansio vielä pitää pintansa varhaiskasvatuksessa, digitaalisen asiakirjan rinnalla. Kasvunkansioon kuvien kanssa tallennetaan kirjoitusta toiminnasta kuvan ottamishetkellä sekä lapsen töitä. Kansiota katsotaan yhdessä lapsen

kanssa, jolloin lapsi itse huomaa itsessään ja ympäristössä tapahtuneen muutoksen. Myöhemmin, lapsen poistuessa varhaiskasvatuksen piiristä, lapsi saa kansion mukaansa.

Mie ennemmin vielä tehen sen kasvunkansion. kun se on kuitenkin semmoinen minkä se saapi sitten kotiin joskus mukaan ja sen voipi säästää.

Kuvia käytetään myös toiminnanohjauksessa, jossa kuvien avulla pilkotaan tehtävät pieniin osasiin. Kuvia seuraamalla lapsi pystyy itse suorittamaan tietyn toiminnan. Tällainen toiminta voi olla käsienpesemistilanne tai pukeutumisen ohjaaminen kuvilla. Päiväohjelmassa myös hyödynnetään kuvia, samoin ruokailussa. Ruokailussa lapsi voi kuvasta näyttää, jos haluaa lisää leipää, maitoa tai mitä milloinkin. Kuvia hyödynnetään silloin kun yhteinen kieli vielä puuttuu. Yhteisen kielen puuttuessa lapsi pystyy kuvaa näyttämällä tuomaan asian esille ymmärrettävästi. Lasten kanssa katsotaan lehtiä ja mainoksia, kuvista keskustellaan ja kuvia myös leikataan. Lasten kanssa keskustellaan myös, jos on huomattu jonkun lapsen perheestä tai lapsen olevan lehdessä.

Meillä on kuvina niinku ihan viikko ohjelma ja päivärytmi, että sieltä lapset käy paljon ittekk katsomassa. Me ollaan laitettu vaikka ruuistakin kuvat sinne.

Sitten on ne Roihuset toiminnanohjauksessa käytössä.

Ruokailussa on niinku semmoiset kuvat mistä voi sitten näyttää että haluan lisää vaikka näkkileipää.

Kodin ja päiväkodin yhteistyössä digitaalinen media on isossa osassa. Puhelimet, viestit, DaisyFamily- palvelu ja Instagram ovat niitä digitaalisia välineitä yhteyden pitämiseksi. Suuri merkitys on yhteydenpidossa myös kasvokkaisella kohtaamisella, lasta päiväkotiin tuodessa ja hakiessa voi huoltajan kanssa vaihtaa sanaparin. Puhelimet ovatkin lapsiryhmissä monipuolisessa käytössä. Kodin kanssa viestitään viestein ja perinteisesti soittamalla. Puhelimissa on mahdollisuus käyttää Daisy- sovellusta.

Se Daisy toimii tiedotusvälineenä täällä, vanhemmat kyllä lukee sitä.

Puhelin on myös se millä iso osa kuvista otetaan. Kuvaviestejä ja videoita käytetään perheen kanssa käytävässä viestittelyssä. Kuvatiedostoja voidaan tallentaa myös lapsen DaisyFamily sivuille. Mikä onkaan vanhemmalle tärkeämpää, kuin

saada pieni videon pätkä esimerkiksi lapsensa ensimmäisestä luistelukerrasta. Puhelimen monipuolisuus yhteistyössä kodin kanssa, varhaiskasvattajan työssä, on myös verraton apu kielen kääntämiseen. Puhelin toimii tulkkauksen tarpeeseen puhelimen sovelluksella. Toki on käytettävissä tulkkipalvelu, johon vanhempikin voi ottaa yhteyttä, jos tarvitsee apua ymmärtääkseen tai tulla kseen ymmärryksi. Silloin puhelin siirtyy kädestä käteen, tulkin kääntäessä keskustelun.

Kyllähän me on jouduttu, ihan siis tuota kääntäjä puhelimesta käyttämään.

Tai sitten että on ihan tulkille soitettu.

Päiväkodin ryhmän Instagram tili on osoittautunut käytännölliseksi informaation välittäjäksi. Instagram tilillä julkaistaan kuvia toiminnasta, ilman henkilöiden tunnistettavuutta. Varhaiskasvatuksen kasvattaja kertoo tilillä ryhmän toiminnasta. Vanhemmat ovat ottaneet hyvin ryhmän Instagram tilin seurantaan. Tavoitteena Instagram tilillä on lisätä vanhempien tietoisuutta lapsen päiväkotipäivän sisällöstä. Instagram tiliä ja siellä olevaa materiaalia voivat vanhemmat ja lapsi yhdessä tutkia. Päiväkodin tiloissa on myös mahdollisuus käydä paikan päällä katsomassa lasten töitä.

On ehkä ollut vähän niin kuin ongelma, ettei vanhemmat juuri käy tuolla sisällä. Niin sielä on paljon vanhempia jotka sielä sitten seuraa.

Niin kyllä se niinku aukaisee sitä meidän työtä. Aukasee niinku niille vanhemmille tosi paljon.

... että mitä täällä tehdään ja että se niinku vaikka mediakasvatuskin, ei se ole pelkästään sitä jätti tabletilla vaikka pelataan tai katsotaan ohjelmaa.

Toimivasta yhteistyöstä kodin ja päiväkodin välillä kertoo myös se, että vanhemmilta saa tietoa hyödynnettäväksi työssä. Tällaista tietoa on esimerkiksi YouTube kanavalta löytyvät arabiankieliset laulut. Laulujen etsiminen voi olla suomenkieliselle varhaiskasvattajalle vaikeaa ilman arabian kielen taitoa. Lapsiryhmässä on aiheuttanut lievää hämmennystä arabiankielisten laulujen käytöstä. Lapset ovat olleet yllättyneitä suomenkielisten laulujen sijasta kuulemaansa arabiankieliseen lauluun.

... joltakin isältä oli pyytänyt, että mitä YouTube kanavaa ne niinko kuuntelee.

Tänään juuri pyysin yhdeltä äidillä, että voisitko WhatsAppissa laittaa arabiankielisiä lauluja.

4.2 Digimediaa varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään erilaista digitaalista materiaalia lasten kanssa työskenneltäessä. Toimintaa suunniteltaessa syksyllä varhaiskasvatuksenopettaja suunnittelee joka kuukaudelle jonkin tietyn media painotteisen toiminnan, joka suunnitelmallisesti toteutetaan. Media kuitenkin on niin monimuotoisesti arjessa koko ajan läsnä. Median valinnassa on huomioitava, ettei uskontoaiheista materiaalia käytetä ilman lupaa. Tämä vaikuttaa muun muassa lauluihin, joita joulun aikaan voidaan keskusradion kautta soittaa.

Ko vain muistaa, ettei sielä saa olla mitään niinku vaikka uskonnollista, ilman että on kysytty lupaa.

Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa on hyvä huomioida myös lasten kielen ymmärtäminen. Lapselle voi olla vaikeaa keskittyä suomenkieliseen tuokioon, jos hän ei ymmärrä kieltä. Tällainen voi olla esimerkiksi satutuokio, juuri maahan muuttaneelle lapselle. Digitaalinen media, eri sovellukset siellä mahdollistavat satujen ja laulujen kuuntelemisen useammalla kielellä. Tätä mahdollisuutta hyödynnetään varhaiskasvatuksessa, pienryhmässä voivat saman päiväkotiryhmän lapset kuunnella sadun tai laulun omalla äidinkielellään.

Lapsiryhmän puhelimeen on tallennettu muun muassa soittolista, jota kaikki varhaiskasvatuksen työntekijät pystyvät käyttämään työssään. Musiikin soidessa on hyvä kuitenkin laittaa puhelimen näyttö pimeäksi, koska kaikki lapset eivät pysty kuvaa yhtä aikaa puhelimen näytöltä katsomaan. Lapset pystyvät näin ollen keskittymään kuuntelemiseen sen sijaan että tahtovat katsoa kuvaa näytöllä. Puhelimella myös lapset voivat ottaa tulostettavia kuvia.

Tuolla pienten puolella niin meillä samat soittolistat käytössä puhelimissa, talon puhelimissa.

Puhelimella on myös luettu QR- koodeja, lapset ovat oppineet havainnoimaan ympäristöstään QR- koodeja. He tietävät ihmetellä, mitä koodista löytyykään. QR- koodi voi sisältää esimerkiksi laulun tai tehtävän. Onpa joulujuhlassakin ollut

tonttupolku QR-koodeilla. Lapset ja vanhemmat yhdessä suorittivat tonttupolkua. Lapset olivat jopa päässeet neuvomaan vanhempiaan QR- koodien käytössä.

Monipuolista jättitablettia käytetään lapsiryhmissä eri tarkoituksiin. Jättitabletilla on mahdollisuus erilaisten pelien pelaamiseen ja ohjelmien katsomiseen. Koska näyttö on iso, voidaan koko lapsiryhmän kanssa katsoa konsertteja yhdessä. Toimivaa ja soveltuvaa materiaalia löytyy muun muassa pikku kakkosen ja yle areenan kautta. Korona aikana, kun ei voinut pitää joulujuhlaa, niin joulujuhla videoitiin, vanhemmat saivat kukin vuorollaan käydä katsomassa videoidun joulujuhlan päiväkodilla. Toisella ryhmällä kevätjuhla on tehty niin, että on näytetty kuvakollaasi siellä ja lauluvideo.

Korona aikana meillä ei ollut joulujuhlaa nii kuvattiin se joulujuhla ja sitten vanhemmat kävi katsomassa sen tuossa jättitabletilla.

4.3 Monilukutaito vai mediakasvatus

Haastatellussa käytiin keskustelua monilukutaidosta ja mediakasvatuksesta käsitteinä. Käytettiin lyhyt hetki siihen mitä eroa sanoilla on. Monilukutaito on asian monipuolista käsittelemistä, lapset aikuisten kanssa yhdessä tutkivat. Se on kaikkea, mitä kuulet näet ja havainnoit, kuten esimerkiksi bingokävelyä. Käytännössä toteutettuna hyvänä esimerkkinä esille tuli toiminta, jossa satua käytettiin materiaalina. Lapset saivat arvata vinkin perusteella, mistä sadusta oli kysymys. Vihje voi olla esimerkiksi kuva tai esine. Kun on saatu selville mistä sadusta on kysymys, on satu luettu lapsille ääneen. Tämän jälkeen sadusta on tehty varjoteatteri tai pöytäteatteri, joka on esitetty.

Satuposti, meillä on postilaatikko mihin tulee joku vihje, jotakin kuvaa tai esinettä. ...mikä satu tämä voisi olla ja lapset koittaa arvata. Sitten me luetaan se satu ja on esitetty vaikka pöytäteatterina tai varjoteatterina tai olen jopa kerran tehnyt PowerPointilla semmoisen animaation.

Mediakasvatus ja monilukutaito ymmärretään aika paljon samaa tarkoittavana asiana.

No, sitten kun luet vasun alueet ja mitä pitäisi toteuttaa. Mediakasvatus ja monilukutaito on semmoisia aika, niin ne on isoja sanoja.

Niin minun mielestä aika paljon samaa ko mediakasvatus.

Työyhteisön ja työnantajan tuki

Työyhteisön tuki on merkittävää, aina voi kysyä toiselta apua ja neuvoa. Työntekijöiden keskinäisen vuorovaikutuksen koetaan olevan hyvin toimivalla tasolla. Työntekijöillä on erilaisia vahvuuksia, joita monipuolisesti voidaan työyhteisössä hyödyntää. Yhteistyö ryhmien aikuisten välillä on toimivaa. Esimerkkinä voisi mainita lasten esiintyminen toisen ryhmän lapsille, jos toisessa lapsiryhmässä on tehty, vaikka joku näytelmä.

On mukavaa, että uskaltaa mennä eikä sanota, että kyllä sinun nyt jo pitää osata tämä tehdä.

Työnantaja on järjestänyt koulutusta muun muassa eri sovelluksien käyttämiseen. Päiväkodissa on käytössä myös jättitabletti. Etsin netistä tietoa kyseisestä tablettista, laitoin tähän nettisivun osoitteen <https://www.haltija.fi/tuotteet/kommunikointi-ja-nako/ytitablet/>, jossa voi tutustua kyseiseen tablettiin. Jättitabletin käyttöön on myös ollut työnantajan tarjoama koulutus. Työnantaja panostaa työntekijöiden työskentely mahdollisuuksiin myös erilaisten opetusohjelmien ja opetussovelluksien hankkimisella sekä näiden käyttöön kouluttamalla. Työssä on mahdollisuus käyttää useampaakin maksullista sovellusta. Yksi tällainen on Moomin language school Suomi, joka on hankittu varhaiskasvatukseen lähinnä esi-koululaisten käyttöön. Opetussovellusta käytetään myös muissa lapsiryhmissä maahanmuuttajataustaisten lasten suomen kielen harjoitteluun.

Roihusiin, sinne on ollut kanssa semmoinen koulutus, että miten niitä voi käyttää.

Pikkuliin olen käynyt semmoisen maksullisen koulutuksen, minkä on työnantaja maksanu. Se oli niinku enemmän siihen mitä se Pikkuli on ja mitä tuokioita ja miten niitä voi pitää. Se oli tosi hyvä koulutus.

Opetusvälineenä. Mitä kaikkia sovelluksia, met käytethään luontoliveä ja lukulooma ja muumi peliä.

Meidän päiväkotia oli mukana semmoisessa lukeva varhaiskasvatus pilotissa. Siellä tuli paljon niinku just näihin mediakasvatukseen ja monilukutaitoon, sai paljon linkkilistoja. Ja siinä oli paljon just lukemisesta ja kirjastoyhteistyöstä.

Kuitenkin mediakasvatus on paljolti työntekijän vastuulla, oman mielenkiinnon ja itsenäisen tiedon hankkimisen osuutta työn toteutuksessa ja suunnittelussa ei

tule unohtaa. Mediakasvatusta pidetään tärkeänä osa-alueena varhaiskasvatuksessa. Lapset saavat varhaiskasvatuksessa tutustua erilaiseen mediaan monipuolisesti. Lasten ja median suhde on varhaiskasvatuksessa hyvin tavoitteellista ja ohjattua. Lapsilla ei ole mahdollisuutta itsenäiseen netissä seikkailemiseen, vaan toiminta on ohjattua turvallisessa ympäristössä, tarkoin valitun kehittävän materiaalin parissa toimimista.

4.4 Palautetta haastattelusta

Haastattelun päätökseksi, pyysin haastateltavilta palautetta. Kerroin, että palautteen voi laittaa sähköpostilla, jos nyt ei voi sitä antaa. Sähköpostiin en haastateltavilta ole palautetta saanut, mutta antoivat paikan päällä. Palautetta sain haastateltavilta seuraavasti.

Ihan kiva jutella, se niinko aukaisee ja sitten kai itsekin miettimään niitä asioita toisella lailla, niin.

Hoksaa ehkä, että kyllähän meillä on aivan hirveästi kaikkea. Mitä ei välttämättä tällä lailla...

Ja minusta sillai hyvin johdattelevia kysymyksiä sulla. Sitte hoksasi aina, että ai nii tämäki juttu.

Niin ja aukas meille tätä mediakasvatusta ehkä.

Oli kivaa jutella siitä, että ehkä sillä lailla herää pitää enemmän, koska ei mene paljoa jutella tällaisesta, koska tuota niin silloin herättelee kyllä tosi hyvin.

Haastateltavilla heräsi ajatus myös työyhteisön sisällä aihealueittain mahdollisesti käytävästä keskustelusta. Pohdintaa siitä missä tilanteessa voisi hyödyntää työaikaa aihealueittain käytävään keskusteluun. Iltapalaverissa vaiko tiimissä?

Minusta tuota, että pitäisi olla ko meillä on niitä iltapalavereita. Että olisi, joku tällainen teema, että mitä niinku käytäisi pienryhmissä tai oman tiimin kanssa, että oikeastikin niinku keskusteltas vaikka niinko tästä mediakasvatuksesta, että miten se meillä näkyy ja miten me voitaisiin sitä kehittää mikä toimii mikä ei. Tällaisessa minusta pitäisi käyttää aivan niinku paljon enemmän aikaa.

Niin, mutta se taas jos haluaisi sillai oikeastikki niiko vasustaki ottaa niitä kaikkia osa-alueita ja miettiä tarkkaan niin ei ne tiimit riitä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Haastattelusta käy ilmi, että varhaiskasvatuksessa käytetään mediaa monipuolisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaisia toimintatuokioita löytyy esimerkiksi pikku kakkosen sivuilta (<https://yle.fi/aihe/a/20-10002789>). Näissä on huomioitu varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, tuokiot on suunniteltu yhdessä asiantuntijoiden kanssa. Tuokioita voi hyödyntää myös kotona lapsen kanssa. Varhaiskasvatuksensuunnitelmassa on huomioitu toimintaan vaikuttavat lait ja määräykset, joten ne tulee huomioiduksi varhaiskasvatussuunnitelmaa noudattamalla.

Varhaiskasvatuksen arjessa on hyvä huomioida toiminnan pituudessa lasten voimavarat. Lapsen keskittymistä toimintaan lisää toiminnan kielellinen ymmärtäminen. Lapsia yksikössä on useammalla kielitaustalla, arabiankielisten lisäksi ruotsinkielisiä sekä tietenkin suomenkielisiä. Huomion arvoista on eri sovelluksien tarjoamat palvelut, kuten lukulumossa (<https://www.ilteducation.com/fi/lukulumo-varhaiskasvatus/>) oleva kuuntelukielen valinta. Kuuntelukielen voi valita 70:stä eri kielestä. Lapset voivat kuunnella sadun omalla kotikielellään esimerkiksi arabian kielellä. Lukulumosta löytyy myös e-kirjoja ja äänikirjoja.

Esille tuli myös tunnetaitoihin käytettävä Pikkuli, pikkuinen lintu, jolla on aivan oma kieli. Pikkulia kuitenkin ymmärtävät kaiken kieliset. Pikkulin katsomista pidettiin kuvanlukemisen taitona, lapset osaavat kertoa linnun tunnetilasta, onko vihainen tai iloinen. Materiaalia Pikkulista löytyy yle areenasta ja lukulumostakin. Opetushallituksen sivulla kerrotaan kuvanlukutaidon koostuvan ja kehittyvän neljässä vaiheessa (Opetushallitus 2024a).

Yhteistyön kirjaston kanssa haastatteluun osallistuvat kokivat mielekkäänä ja monipuolisena. Haastateltavat toivoivat myös lasten vanhempien tutustuvan kirjaston eri palveluihin. Kirjaston valikoimasta löytyy erikielillä muun muassa painettua materiaalia. Valikoimaa lisää vielä mahdollisuus varata materiaalia toisesta kirjastosta. Lapsille toivotaan myös luettavan kotona enemmän.

Kuvamateriaalia varhaiskasvatuksessa käytetään paljon, monella eri tavalla. Kuvilla voi korvata puhuttua kieltä esimerkiksi yhteisen kielen puuttuessa. Kuvia voi käyttää myös toiminnanohjauksessa, jolloin lapsi voi kuvien avulla ohjautua toi-

mimaan itse. On vÄrityskuvia, joita voidaan vÄrittää tai kuvia saadaan itse piirtÄmällä. Kuvia otetaan lapsen kanssa ja niitä voi tulostaa tai niistä voi tehdä kuvakollaasin. Kuvista saadaan myös tehtyä animaatioita.

6 POHDINTA

Työni tavoitteena oli saada tietoa varhaiskasvatuksessa käytettävästä mediasta. Millaista mediaa varhaiskasvattajat käyttävät omassa työssään. Opinnäytetyösäni halusin saada esille konkreettisia työskentelytilanteita, joissa mediaa käytetään. Tutkimusaineiston keräämisessä käytin ryhmähaastattelua. Olin alun perin ajatellut tekeväni kyselylomakkeen, jossa olisi strukturoituja kysymyksiä sekä lisäksi muutama avoin kysymys. Vähän minua arvelutti haastattelun käyttäminen aineistonkeruu menetelmänä, kun haastattelua minulle ehdotettiin. Mutta kuitenkin päätin luottaa tähän ehdotukseen. Olen todella tyytyväinen otettuani neuvosta niin sanotusti vaarin, sillä menetelmänä haastattelu osoittautui toimivaksi.

Haastatteluun valmistautuminen kannatti tehdä huolella. Mietin paljon sitä, että onko mahdollista saada haastateltavia osallistumaan ja miten haastattelun toteutan. Sain mahdollisuuden tehdä ryhmähaastattelun varhaiskasvatuksen yksikössä, jossa osallistujat löytyivät yksikön henkilökunnasta. Pohdin etukäteen, miten saada keskustelu käyntiin aivan haastattelun alussa tai jos haastattelussa tulee pitkä hiljaisuus. Itse haastattelu antoi hyvin vastausta siihen kysymykseen, *millaista mediaa varhaiskasvatuksessa käytetään*. Tosin aineiston puhtaaksi kirjoittaminen oli työläs projekti, mutta se kannatti tehdä huolella. Näin aineistoa oli helpompi hyödyntää raporttia kirjoittaessa.

Perinteistä mediaa ja digimediaa käytetään monipuolisesti varhaiskasvatuksessa työskenneltäessä. Mediaa käytetään kodin ja päiväkodin välillä yhteyden pitämiseen, niin perinteistä kuin digitaalista. Digitaalinen media on apuna, kun suunnitellaan varhaiskasvatuksen toimintaa. Median avulla löytyy vinkkejä muun muassa tuokioiden suunnittelemiseen. Digimedia mahdollistaa lapsille satuhetken omalla kotikielellään. Lapset pääsevät tutustumaan erilaiseen mediaan monipuolisesti, turvallisessa toimintayhteisössä. Medialukutaito kehittyy harjoittelemalla ja lapsilla on luonnostaan utelias, oppiva asenne uuden opettelemiseen. Varhaiskasvatuksen ilmapiiri on uuden opettelemiseen kannustava. Varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa toiminnan toteuttamista.

Opinnäytetyöni yhtenä tavoitteena pidin kysymystä minkä varhaiskasvattajat kokevat erityisesti huomioitavana asiana mediaa valittaessa. Yllättäen haasteellisuutta työntekijöille oli aiheuttanut joululaulujen valinta. Joululaulujen valintaa oli vaikeuttanut joululaulujen uskonnollisuus. Uskonnon esiintymistä pidettiin suurena kriteerinä. Toinen esille tullut huomioitava asia on tuokioiden pituuteen liittyvä ajankäyttö erikielisten lasten tuokioissa. Onkin miettimisen arvoista, miten säilyttää lapsen mielenkiinnon tuokiolla, jolla toimintakieli ei ole lapsen oma kotikieli. Kolmas erityisesti huomioitava asia oli videoiden ja kuvien ottamiseen tarvittava lupa, joka vaikuttaa toimintojen dokumentointiinkin. Esimerkiksi toiminnasta kuvattua videota ei voi julkaista lapsiryhmän Instagram tilillä, jos lapsi on kuvasta tunnistettavissa.

Eettinen työskentely opinnäytetyön tekemisessä on mielestäni hyvin toteutunut. Aineistot ovat olleet vain omassa käytössäni. Digitaalinen materiaali kaksinkertaisen tunnistautumisen takana, paperinen materiaali lukitussa paikassa. Yhteistyö eri tahojen kanssa on ollut myös eettisesti toimivaa. Opinnäytetyön suunnitelman ja kirjoittamisen ajalle ottamani kolmen kuukauden opintovapaa, on antanut mahdollisuuden syventyä opinnäytetyön tekemiseen.

Opinnäytetyötäni on mahdollista hyödyntää tutustumiseen varhaiskasvatuksessa käytettävään mediaan. Tavoitteena työlläni on avata varhaiskasvatuksen arjessa ja toiminnassa käytettävää mediaa monipuolisesti. Tällä opinnäytetyöllä sain työkaluja omaa osaamistani tukemaan. Opinnäytetyölläni on mahdollisuus avata päiväkodin mediakasvatusta myös lasten perheille.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Eskola, J., & Vastamäki, J. 2015. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4., uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 27–43.

Juhila, K. 2021. Koodaaminen. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 23.4.2024.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/koodaaminen/>.

Kiviniemi, K. 2015. Laadullinen tutkiminen prosessina. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 74–88.

Kallio, A. 2021. Litterointi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 28.02.2024.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/litterointi/>.

Kotimaisten kielten keskus 2024. Viitattu 25.2.2024

https://www.kotus.fi/nyt/kysymyksiä_ja_vastauksia/sanojen_alkuperasta/sanojen_alkuperasta_l-n/media.

Lapin AMK 2024a. Opinnäytetyö. Viitattu 12.2.2024

<https://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Oppaat-ja-ohjeet/Opinnaytetyo>.

Lapin AMK 2024b. Opinnäytetyön arkistointi ja julkaiseminen. Viitattu 20.2.2024

<https://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Oppaat-ja-ohjeet/Opinnaytetyo/Opinnaytetyon-arkistointi-ja-julkaiseminen>.

Lapin AMK 2024c. Ennen opinnäytetyön aloittamista. Viitattu 28.2.2024

<https://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Oppaat-ja-ohjeet/Opinnaytetyo/Ennen-opinnaytetyon-aloittamista>.

Lapin AMK 2024d. Opinnäytetyön viimeistelyvaihe. Viitattu 28.2.2024

<https://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Oppaat-ja-ohjeet/Opinnaytetyo/Opinnaytetyon-viimeistelyvaihe>.

Media varhaiskasvatuksessa Tukea tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen 2017. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Viitattu 6.2.2024

https://cdn.mll.fi/prod/2017/06/28154551/media_varhaiskasvatuksessa_nettiin.pdf.

Mertala, P., Salomaa, S., 2016. Kasvatuskeskeinen näkökulma varhaisvuosien mediakasvatukseen. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin julkaisuja, 1/2016. Viitattu 23.2.2024 <https://oulurepo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/22109/nbnfi-fe201702101529.pdf?sequence=1>.

Microsoft 2024. Tallenteiden litterointi. Viitattu 16.2.2024 <https://support.microsoft.com/fi-fi/office/tallenteiden-litterointi-7fc2efec-245e-45f0-b053-2a97531ecf57?ui=fi-FI&rs=fi-FI&ad=FI>.

Mustola, M., Rissanen, M-L., 2022. Lastenkulttuuri. Teoksessa M. Koivula, A. Siippanen & P. Eerola- Pennanen (toim.) Valloittava varhaiskasvatus Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. 3. korjattu ja laajennettu painos. Tampere: Vastapaino

Opetushallitus 2024a. Oppimateriaali eka suomi opettajan opas Viitattu 26.4.2024 <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/eka-suomi-opettajan-opas/tukea-kirjan-kayttoon/kuvanlukutaito>

Opetushallitus 2024b. Varhaiskasvatus. Viitattu 16.2.2024 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus>.

Rantala, I. 2015. Laadullisen aineiston analyysi tietokoneella. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 108—133.

Salomaa, S 2016. Mediakasvatustietoisuuden jäsentäminen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tiedelehti. Viitattu 25.2.2024. <https://journal.fi/jecer/article/view/114054/67253>.

Salomaa, S. 2023. Mediakasvatus osana varhaiskasvatuksen opettajien työtä ja koulutusta Tulkintakehyksenä mediakasvatustietoisuus. Väitöskirja. Tampereen Yliopisto. Viitattu 25.2.2024 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2992-1>.

Selesniemi, H., Kettunen, J., Näreaho, S. 2021. Tatvitseeko tutkimus eettisen ennakoarvioinnin ja kuka sen tekee? Vastuullinen tiede. Viitattu 28.2.2024 <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimuksen-suunnittelu/tarvitseeko-tutkimus-eettisen-ennakoarvioinnin-ja-kuka-sen-tekee>.

Seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma 2017. Viitattu 16.2.2024 <https://ylitornio.fi/wp-content/uploads/2017/08/Seudullinen-varhaiskasvatussuunnitelma-2017-1.pdf>.

TENK 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023 Viitattu 27.2.2024 https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf.

TENK 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Helsinki: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 3/2019 Viitattu 27.2.2024 https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

Tietosuojavaltuutetun toimisto 2024a. Pseudonymisoidut ja anonymisoidut tiedot. Viitattu 28.2.2024 <https://tietosuoja.fi/pseudonymisointi-anonymisointi>.

Tietosuojavaltuutetun toimisto 2024b. Mikä on henkilötieto. Viitattu 28.2.2024 <https://tietosuoja.fi/mika-on-henkilotieto>.

Turja, L. & Vuorisalo, M. 2022. Lapsen oikeudet, toimijuus ja osallisuus oppimisessa. Teoksessa M. Koivula, A. Siippainen & P. Eerola-Pennanen (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. 3. korjattu ja laajennettu painos. Tampere: Vastapaino, 37–56.

Unicef 2024. Lasten oikeuksien sopimus tiivistettynä. Viitattu 16.2.2024 <https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimus-tiivistettyna/>.

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540. Viitattu 16.2.2024 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Määräykset ja ohjeet 2022:2a Opetushallitus. Viitattu 5.2.2024 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf.

Vuori, J. 2021. Laadullinen sisältöanalyysi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 28.02.2024 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallonanalyysi/>.

LIITTEET

- Liite 1. Tiedote haastatteluun osallistuville
- Liite 2. Suostumuslomake

Liite 1. Tiedote haastatteluun osallistuville

Tiedote opinnäytetyöstäni haastatteluun osallistuville varhaiskasvatuksen työntekijöille

Opiskelen Lapin ammattikorkeakoulussa sosionomiksi. Teen opinnäytetyötä Media varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyössäni käsittelen, millaista mediaa varhaiskasvatuksessa käytetään. Haastattelun tarkoituksena on saada varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkökulmaa käytännön toteutuksesta.

Tulen tekemään sovitusti ryhmähaastattelua 27.3.2024 kello 12–13.30 varhaiskasvatukseen. Ryhmähaastattelu on keskustelua haastateltavien kesken annetusta aiheesta.

Haastattelun tallennan äänitiedostona, jonka litteroin haastattelun jälkeen wordin litterointiohjelmalla ja tallennan muistitikulle. Opinnäytetyön aineisto on ainoastaan omassa käytössäni. Aineiston säilytän tietoturvallisesti, sisältö anonymisoidaan jolloin tunnistettavuus katoaa. Opinnäytetyön raportista ei käy selville haastatteluun osallistujien henkilötietoja. Opinnäytetyön valmistuttua hävitän kerätyn aineiston tietoturvallisesti. Opinnäytetyö on julkinen asiakirja ja se julkaistaan www.theseus.fi internet sivustolla.

Ystävällisin terveisin

Terttu Rautio

Yhteystietoni: terttu.rautio@edu.lapinamk.fi

Liite 2 1(2). Suostumuslomake

SUOSTUMUS TIETEELLISEEN TUTKIMUKSEEN JA HENKILÖTIETOJEN
KÄSITTELYYN

Minua on pyydetty osallistumaan tutkimukseen Media varhaiskasvatuksessa.

Olen perehtynyt tutkimusta koskevaan tiedotteeseen ja saanut riittävästi tietoa tutkimuksesta sekä henkilötietojeni käsittelystä. Tutkimuksen sisältö on kerrottu minulle myös suullisesti ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini. Selvitykset antoi Terttu Rautio. Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita tutkimukseen osallistumista.

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana ja syytaikana ja syytä ilmoittamatta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. Tutkimuksen keskeyttämisestä ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

Voin myös, milloin tahansa peruuttaa suostumukseni tutkimukseen ja suostumuksen peruuttamisesta ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

Allekirjoittamalla suostumuslomakkeen hyväksyn henkilötietojeni käsittelyn tiedotteessa ja tietosuojailmoituksessa kuvattuun tutkimukseen.

En osallistu haastatteluun flunssaisena, kuumeisena, toipilaana tai muuten huonovointisena.

Suostun siihen, että minuun saa ottaa yhteyttä mahdollisten jatkotutkimusten osalta.

Kyllä Ei

Allekirjoituksellani vahvistan, että osallistun tutkimukseen ja suostun vapaaehtoisesti tutkittavaksi sekä annan luvan edellä kerrottuihin asioihin.

Tutkimukseen osallistuvan allekirjoitus

Osallistujan nimi Päivämäärä Allekirjoitus

Tutkijan allekirjoitus

Uskon, että osallistuja on antanut tietoon perustuvan suostumuksen tähän tutkimukseen osallistumisesta.

Liite 2 2(2). Suostumuslomake

Suostumuksen vastaanottajan Päivämäärä Allekirjoitus

Yhteystiedot: Lapin AMK Terttu Rautio terttu.rautio@edu.lapinamk.fi

Alkuperäinen allekirjoitettu suostumus jää tutkimuksen vastuullisen johtajan arkistoon ja kopio annetaan tutkittavalle. Suostumusta säilytetään tietoturvallisesti niin kauan kuin aineisto on tunnisteellisessa muodossa. Jos aineisto anonymisoidaan tai hävitetään suostumusta ei tarvitse enää säilyttää.